

תולדות עם ישראל

לעולים חדשים

בבתי ספר דתיים

חלק א

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — בפרק זה שלושה נושאים:
I: תקופת בית שני
II: הקהילה היהודית בימי הביניים
III: החסידות
בנושא שלמדת ענה על שתי שאלות — (16×2) — 32 נקודות
פרק שני — בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות — (16×3) — 48 נקודות
פרק שלישי — בפרק זה עליך לכתוב על ארבעה מושגים/שמות — (5×4) — 20 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב על כריכת המחברת את הנושא שלמדת.
(2) בתשובתך הבא עובדות, אל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון (32 נקודות)

בפרק זה שלושה נושאים:

נושא I: תקופת בית שני

נושא II: הקהילה היהודית בימי הביניים

נושא III: החסידות

ענה על שאלות רק בנושא שלמדת, לפי ההוראות שבו.

נושא I: תקופת בית שני

אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. ציין קבוצה אחת בעם היהודי שהורדוס חיזק, וקבוצה אחת בעם היהודי שהוא פגע בה. בנוגע לכל אחת מן הקבוצות הסבר מדוע הורדוס פעל כך (סך הכול – שני הסברים).
2. הצג את השינוי במעמד של יהודה תחת שלטון הנציבים הראשונים, לעומת התקופה הקודמת. הסבר כיצד המעמד או הסמכויות שניתנו לנציבים אפשרו להם לפגוע בתושבים היהודים.
3. הסבר מדוע היהודים חשבו שהעיתוי (הזמן) שבו הם בחרו לצאת למרד הגדול ישפיע על הצלחתו. בתשובתך הבא שני הסברים.
4. ציין שתי תקנות שקבע רבן יוחנן בן זכאי, והסבר את המטרה שהייתה לאחת מן התקנות באותה תקופה.

נושא II: הקהילה היהודית בימי הביניים

אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 5-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

5. ציין מי היו המייסדים (המקימים) של הקהילות בימי הביניים, והסבר מה אפשר להם להתיישב במקומות החדשים.
6. הצג את הבסיס ההלכתי ואת הבסיס המוסרי לסמכות הקהילה, על פי החכמים.
7. הסבר את החשיבות של תפקיד השתדלן עבור הקהילה היהודית. ציין שני מאפיינים של יהודים שנבחרו לתפקיד השתדלן.
8. הסבר מדוע נושא החינוך היה חשוב לקהילה היהודית בימי הביניים. הסבר את התרומה של המשפחה לחינוך הילדים.

נושא III: החסידות

אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 9-12 (לכל שאלה – 16 נקודות).

9. הסבר מהו ארגון "ועד ארבע ארצות".
הסבר מדוע תמך השלטון בפולין בארגון זה במשך רוב שנות הפעילות של הארגון.
10. הסבר באמצעות שתי דוגמאות את תרומתו של המגיד ממזריטש להתפתחות של תנועת החסידות.
11. הסבר את הקשר בין החסיד לצדיק, גם מצד החסיד וגם מצד הצדיק.
12. הסבר גורם אחד למאבק של ה"מתנגדים" בחסידים. ציין גורם אחד להיחלשות המאבק.

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 13-18 (לכל שאלה – 16 נקודות).

13. הסבר שתי תגובות של היהודים לאמנסיפציה.
14. הסבר מהי לאומיות?
הסבר גורם אחד להתפתחות הלאומיות באירופה מסוף המאה ה-18 ואילך.
15. הסבר את הבעיה המרכזית של העם היהודי על פי "הקול הקורא" של תנועת "המזרחי", ואת הפתרון שהוצע בו.
16. הצג שני גורמים להגירה הגדולה של היהודים ממזרח אירופה לארצות-הברית בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20.
הצג מאפיין אחד של ההגירה היהודית בתקופה זו.
17. הצג במה באה לידי ביטוי העזרה שנתן הברון רוטשילד למושבות.
הצג טענה אחת נגד השיטה שבה עזר הברון למתיישבים.
18. הצג את הרעיון שהביא להקמת ארגון השומר.
ציין שני מאפיינים של החברים בארגון זה.

(שים לב: הפרק השליש בעמוד הבא.)

פרק שלישי (20 נקודות)

לפניך שבעה מושגים / שמות (19-25); בכל אחד מהם יש שני חלקים.
בחר בארבעה מן המושגים / השמות, וענה על שני החלקים הקשורים לכל מושג / שם שבחרת
(לכל מושג / שם – 5 נקודות).

19. חכם באשי

- מה היה התפקיד של "חכם באשי"?
- עד איזו תקופה התקיימה משרה זו?

20. החלוקה

- מדוע, לדעת אנשי היישוב הישן, חובה על בני הגולה לתמוך כלכלית ביושבי ארץ-ישראל?
- כיצד חולקו כספי החלוקה אצל האשכנזים, וכיצד חולקו אצל הספרדים?

21. היציאה מן החומות

- מהי "היציאה מן החומות"?
- מי היו היוזמים של תהליך זה?

22. 14 הנקודות של וילסון

- מה הייתה המטרה של תכנית 14 הנקודות של וילסון?
- ציין שתי נקודות בתכנית המבטאות מטרה זו.

23. ניל"י

- באיזו תקופה פעל ארגון ניל"י, ומה הייתה מטרתו?
- מה עלה בגורלם של חברי הארגון?

24. חוזה ורסאי

- מתי נחתם חוזה ורסאי?
- הצג שני סעיפים מחוזה ורסאי.

25. הצהרת בלפור

- למי נשלחה הצהרת בלפור, ומה הייתה חשיבותה ליהודים?
- מה נאמר בהצהרה בנוגע למעמד של התושבים הלא-יהודים שחיים בארץ-ישראל, ומה נאמר בנוגע למעמד של היהודים שחיים מחוץ לארץ-ישראל?

בהצלחה!